

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

YUSUF KARAKAYA BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2018/36865)

Karar Tarihi: 20/10/2020

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN
Üyeler : Burhan ÜSTÜN
Hicabi DURSUN
Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Selahaddin MENTEŞ
Raportör : Tuğba YILDIZ
Başvurucu : Yusuf KARAKAYA

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, gazi aylığı alındığı hâlde tütün ikramiyesinin ödenmediğinden bahisle açılan iptal davasında hukuka aykırı karar verilmesi nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 12/12/2018 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonunca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

5. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:
6. Başvurucu, askerlik hizmetini yapmaktayken Kıbrıs Barış Harekâtı'na katılmış; 7/4/1975 tarihinde terhis edilmiştir.
7. Başvurucu 29/7/1974 tarihinde yapılan harekât sırasında sağ elinden yaralandığını, tam iyileşmeden askerlik süresi dolduğu için terhis edildiğini ve kendisine gazi aylığı bağlandığını belirterek 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu'nun ek 79. maddesi gereğince harp malullerine yapılan ödemedeki yararlanmak için Sosyal Güvenlik Kurumuna (SGK) başvurmuştur.

8. SGK, başvurucunun askerî harekât sırasında yaralanmış olduğunu ancak Adana Asker Hastanesinde tedavisinin yapılarak birliğine iade edildiğini ve normal askerlik süresi sonunda da terhis edildiğini belirtmiştir. Ayrıca başvurucu, tütün ikramiyesi olarak bilinen ek ödemeleri talep etmişse de 5434 sayılı Kanun'un ek 79. maddesi gereğince askerlikten sağlam olarak terhis edilen başvurucuya ek ödeme yapılmasına imkân bulunmadığı ifade edilerek talebi reddedilmiştir. Başvurucu, talebinin reddi üzerine Ankara İdare Mahkemesinde iptal davası açmıştır.

9. Ankara 11. İdare Mahkemesi 2/6/2017 tarihinde iptal kararı vermiştir. Karar gerekçesinde; başvurucunun askerlik sırasında yaralanması üzerine İzmir Devlet Hastanesinden 7/7/1975 tarihli rapor alındığına ve raporda sağ el kurşun yaralanması sebebiyle hareket zayıflığı, kekemelik ve sakatlığın sürekli olduğunun belirtildiğine yer verilmiştir. Bu nedenle başvurucu hakkında vazife malullüğü hükümleri uygulanmak suretiyle 5434 sayılı Kanun'un ek 79. maddesi uyarınca ek ödeme yapılması gerektiği ifade edilerek dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.

10. SGK'nın istinaf talebi üzerine Ankara Bölge İdare Mahkemesi 11. İdari Dava Dairesi (Bölge İdare Mahkemesi) 14/9/2018 tarihinde İdare Mahkemesi kararını kaldırarak davanın reddine karar vermiştir. Karar gerekçesinde SGK'nın ret gerekçesine yer verilmiş ve bu kapsamda 5434 sayılı Kanun'un ek 79. maddesi uyarınca ek ödeme yapılabilmesi için ilgililere bu maddenin birinci fıkrasında sayılan kanun hükümleri uyarınca harp veya vazife malulü aylığı bağlanmış olmasının gerektiği belirtilmiştir. 24/2/1968 tarihli ve 1005 sayılı İstiklal Madalyası Verilmiş Bulunanlara Vatani Hizmet Tertibinden Şeref Aylığı Bağlanması Hakkında Kanun'a göre aylık almakta olanlara ek 79. madde uyarınca ek ödeme yapılmasının mümkün bulunmadığı vurgulanmıştır. Ayrıca 22/6/2018 tarihli ara kararla başvurucu hakkında SGK'dan bilgi istendiği, verilen cevapta da başvurucuya Kıbrıs Barış Harekâtı'na katılmasından dolayı 1/11/1992 tarihinden itibaren 1005 sayılı Kanun'a göre aylık bağlandığı, istinafa konu idare mahkemesi kararı uyarınca vazife malullüğü işlemlerinin yapılabilmesi ve maluliyet derecesinin tespiti için tam teşekküllü bir hastaneye başvurması, askerliğe elverişli olmadığına dair sağlık kurulu raporunun getirilmesinin başvurucuya bildirildiği ancak başvurucu tarafından herhangi bir belgenin sunulmadığı ifade edilmiştir. Nihayetinde askerlik görevini yapmakta iken katıldığı Kıbrıs Barış Harekâtı'nda yaralanması sonrasında yapılan tedavi üzerine birliğine katılarak normal askerlik süresi sonunda sağlam olarak terhis edilen ve hakkında vazife malulü hükümleri uyarınca aylık bağlanmadığı anlaşılan başvurucunun 1005 sayılı Kanun uyarınca almakta olduğu aylık dolayısıyla 5434 sayılı Kanun'un ek 79. maddesi uyarınca ek ödemedен yararlanılmasına olanak bulunmadığı belirtilmiştir. Karar başvurucuya 27/11/2018 tarihinde tebliğ edilmiştir.

11. Başvurucu 12/12/2018 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

12. 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanun'un 47. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Subay (yedek subay dahil), astsubay, uzman jandarma, uzman erbaş ile Türk Silâhlı Kuvvetlerince görevlendirilen ve bu Kanun kapsamında bulunan sigortalılardan;

a) Harpte fiilen ateş altında,

b) Harpte, harp bölgelerindeki harp harekât ve hizmetleri sırasında, bu harekât ve hizmetlerin sebep ve etkileriyle,

c) Harpte veya harbe hazırlık devresinde her çeşit düşman silâhlarının etkisiyle,

d) Askerî harekâtı gerektiren iç tedip ve sınır hareketleri sırasında, bu hareketlerin sebep ve etkisiyle,

e) Barışta veya olağanüstü hallerde, emir veya görev ile uçuş yapan uçucularla hang meslek ve sınıftan olursa olsun emirle görevli olarak uçakta bulunanlardan uçuşun havadaki ve yerdeki sebepleriyle ve yine emir ve görev ile dalış yapan dalgıçlarla, hangi meslek ve sınıftan olursa olsun emirle görevli olarak denizaltı gemisinde veya dalgıç kıtasında bulunanlardan denizaltıcılığın veya dalgıçlığın çeşitli sebep ve tesirleriyle,

f) Anayasanın 92 nci maddesi veya Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler uyarınca yabancı ülkelere Türk Silâhlı Kuvvetleri gönderilmesini gerektiren durumlarda, birliklerin buldukları yerlerden hareketlerinden itibaren yurt içinde, yurt dışında, yabancı ülkelerde veya yurda dönüş sırasında,

bu Kanununun 19 uncu maddesinde belirtildiği şekilde sürekli iş göremezlik gelirin esas olacak şekilde meslekte kazanma gücünü kaybeden veya bu Kanununun 25 inci maddesine göre malûl sayılmayı gerektirecek derecede malûl olanlara, harp malûlü denir."

13. 5434 sayılı Kanun'un 56. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Muvazzaf, yedek ve gönüllü erlerin silah altında buldukları esnada veya celp ve terhislerinde (Serbest sevkler dahil) sevkleri sırasında, yedek subay ve yedek astsubay okulu öğrencilerinin gerek okulda, gerek okuldan evvelki hazırlık kıtasında vazife malulü olmaları halinde, kendilerine, öğrenim durumlarına göre, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 36 nci maddesinde tespit edilen giriş derece ve kademe tutarlarının, daha önce Devlet Memuriyetinde bulunmuş olanlardan kazanılmış hak aylıkları veya emekli keseneğine esas aylıkları, sözü edilen giriş derece ve kademe tutarının üzerinde olanlara bu aylıkları emeklilik gösterge tablosunda karşılığı olan derece ve kademe tutarının,% 70'i üzerinden aylık bağlanır."

14. 5434 sayılı Kanun'un ek 79. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Bu Kanununun 56 nci maddesi ile mülga 45 inci ve 64 üncü maddeleri, 5510 sayılı Kanununun 47 nci maddesi, 2330 sayılı Kanun veya 2330 sayılı Kanun hükümleri uygulanarak aylık bağlanmasını gerektiren kanunlara göre harp veya vazife malullüğü aylığı üzerinden aylık bağlanana, bu madde uyarınca ek ödeme verilir.

Hak sahiplerine, yukarıda yazılı durumlar sebebiyle, sosyal güvenlik kurumlarınca aylık bağlanmasına esas olan tarihten geçerli olmak üzere müracaat tarihini izleyen yılın en geç ilk üç ayı içinde T.C. Emekli Sandığı tarafından ek ödeme yapılır. Ay farkları yıllık miktarın onikiye bölünmesi suretiyle hesaplanır..."

15. 1005 sayılı Kanun'un 1. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Milli mücadeleye iştirak eden ve bu sebeple kendilerine İstiklal Madalyası verilmiş bulunan Türk vatandaşları ile 1950 yılında Türk Tugayının Kore'ye ayak bastığı Ekim ayında başlamak ve 1953 yılı Pan-Munjon Ateşkes Anlaşmasına kadar Kore'de fiilen savaşa katılmış olan Türk Vatandaşlarına ve 1974 yılında Temmuz 1 inci ve Ağustos 2 nci Barış

Harekatına Kıbrıs'ta fiilen görev alarak katılmış olan Türk Vatandaşlarına, hayatta buldukları sürece, vatani hizmet tertibinden 5750 gösterge rakamının her yıl Bütçe Kanunu ile tespit edilen memur maaş katsayısı ile çarpılmasından bulunacak miktarda aylık bağlanır."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

16. Mahkemenin 20/10/2020 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

17. Başvurucu; savaş sırasında yaralandığını, Adana Asker Hastanesinde tedavi gördüğünü, henüz iyileşmeden askerlik hizmet süresi dolduğu için 7/4/1975 tarihinde terhis edildiğini, tedavisine İzmir Devlet Hastanesinde devam ettiğini ve devlet hastanesi tarafından kendisine engelli olduğuna dair rapor verildiğini belirtmiştir. Başvurucu, savaş malulü olmasına rağmen ek ödemededen yararlandırılmaması ve aynı konumdaki kişilere ödeme yapılması nedeniyle eşitlik ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvurucu ayrıca, mahkeme karar gerekçesindeki ara karara karşı idare tarafından verilen cevap yazısında kendisinden maluliyet derecesinin tespiti için tam teşekküllü hastaneye başvurması, askerliğe elverişli olmadığına dair sağlık kurulu raporu getirmesi istendiğini ve böyle bir raporun getirilmediği ileri sürülmüşse de tarafına böyle bir bildirim yapılmadığını, bu nedenle davanın reddedilmesi dolayısıyla adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

B. Değerlendirme

18. Somut olaydaki uyuşmazlık konusu başvurucunun vazife malulü sayılıp sayılmama meselesi değil 5434 sayılı Kanun'un ek 79. maddesi gereğince ek ödemededen faydalanıp faydalanmayacağıdır. Başvurucu dava açarken ek ödemenin kendisine ödenmemesine ilişkin işlemin iptalini ve ek ödemenin yapılmasını talep etmiştir. Mahkeme ise dava konusu uyuşmazlığa ilişkin olarak başvurucunun hem vazife malulü sayılmasına hem de buna bağlı olarak ek ödemenin yapılmasına karar vermiştir (bkz. § 9). Ancak istinaf incelemesinde Bölge İdare Mahkemesi, mahkeme kararının kaldırılmasına ve 5434 sayılı Kanun'un ek 79. maddesinde belirtilen kanunlar uyarınca vazife malulü aylığı almayan, 1005 sayılı Kanun'a göre aylık alan başvurucunun belirtilen ek ödemededen faydalanmasının mümkün olmadığı sonucuna ulaşmıştır (bkz. § 10).

19. 5434 sayılı Kanun'un ek 79. maddesinde, ilgili kanunlara (bkz. § 14) göre harp veya vazife malullüğü aylığı üzerinden aylık bağlanana bu madde uyarınca ek ödeme yapılacağı belirtilmiştir. Bölge İdare Mahkemesinin yorumuna göre de ancak harp veya vazife malullüğü aylığı kapsamında olanlar ek ödemededen yararlanabilir.

20. Anayasa'nın 148. maddesinin dördüncü fıkrasında, kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlara ilişkin şikâyetlerin bireysel başvuruda incelenemeyeceği belirtilmiştir. Bu kapsamda ilke olarak mahkemeler önünde dava konusu yapılmış maddi olay ve olguların kanıtlanması, delillerin değerlendirilmesi, hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanması ile uyuşmazlıkla ilgili varılan sonucun adil olup olmaması bireysel başvuru konusu olamaz. Ancak bireysel başvuru kapsamındaki hak ve özgürlüklere müdahale teşkil eden, bariz takdir hatası veya açık bir keyfîlik içeren yorum, uygulama ve sonuçlar Anayasa Mahkemesinin denetim yetkisi kapsamındadır (*Ahmet Sağlam*, B. No: 2013/3351, 18/9/2013, § 42).

21. Somut olayda uyuşmazlığın esasının 1005 sayılı Kanun'a göre malullük aylığı alanların 5434 sayılı Kanun'un ek 79. maddesinde düzenlenen ek ödemeden yararlanıp yararlanmayacağı meselesi oluşturmaktadır. 5434 sayılı Kanun'un ek 79. maddesini yorumlamak ve ek ödemenin kimleri kapsadığını tespit etmek derece mahkemelerinin yetkisindedir. Bölge İdare Mahkemesinin 1005 sayılı Kanun'a göre malullük aylığı alanların ek ödemeden yararlanamayacağına ilişkin yorumunun bariz takdir hatası veya keyfilik içerdiği tespit edilememiştir.

22. Ayrıca başvuru, SGK'nın askerliğe elverişli olmadığına dair sağlık kurulu raporu getirilmesine ilişkin talebinin kendisine tebliğ yapılmadığını ileri sürmüşse de belirtilen raporun idari işlemin iptaline karar verilen kesinleşmemiş mahkeme kararının (bkz. § 9) uygulanmasına yönelik alındığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla Bölge İdare Mahkemesi tarafından mahkeme kararı kaldırıldığı için tebliğin yapıp yapılmadığının yargılama sonucuna bir etkisi bulunmayacaktır.

23. Açıklanan gerekçelerle başvurunun diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvuru üzerinde BIRAKILMASINA 20/10/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Selahaddin MENTEŞ